

УДК 336.774

Тютюнник Ю.М.
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БОРЖНИКІВ – МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

FEATURE OF DESIGN OF THE FINANCIAL STATE OF DEBTORS – SMALL ENTERPRISES

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено актуальним питанням моделювання фінансового стану боржників – малих підприємств. Запропоновано алгоритм оцінки фінансового стану боржників – юридичних осіб для визначення значення коефіцієнта ймовірності дефолту як послідовність взаємопов'язаних етапів. Наведено методику розрахунку системи фінансових показників за інформацією Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. Узагальнено порядок визначення класу боржника – малого підприємства залежно від величини інтегрального показника його фінансового стану.

Ключові слова: кредитоспроможність, група видів економічної діяльності, інтегральний показник фінансового стану боржника, фінансовий показник, клас боржника – малого підприємства.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена актуальным вопросам моделирования финансового состояния должников – малых предприятий. Предложен алгоритм оценки финансового состояния должников – юридических лиц для определения коэффициента вероятности дефолта как последовательность взаимосвязанных этапов. Приведена методика расчета системы финансовых показателей по информации Финансового отчета субъекта малого предпринимательства. Обобщен порядок определения класса должника – малого предприятия с учетом величины интегрального показателя его финансового состояния.

Ключевые слова: кредитоспособность, группа видов экономической деятельности, интегральный показатель финансового состояния должника, финансовый показатель, класс должника – малого предприятия.

ANNOTATION

The article is sanctified to the pressing questions of design of the financial state of debtors – small enterprises. The algorithm of estimation of the financial state of debtors – legal entities is offered with the aim of determination of value of coefficient of probability of default as a sequence of the stages. Methodology over of calculation of the system of financial indexes is brought on information of the Financial statement of small business entity. The order of determination of class of debtor is generalized – small enterprise depending on the size of integral index him financial state.

Keywords: solvency, group of types of economic activity, integral index of the financial state of debtor, financial index, class of debtor – small enterprise.

Постановка проблеми. В умовах необхідності нарощування обсягів кредитних вкладень в економіку особливої актуальності набувають питання об'єктивного визначення кредитоспроможності підприємств-позичальників, розроблення оптимальних методик оцінювання їх фінансового стану, в тому числі суб'єктів малого підприємництва.

Кредитоспроможність – це одна з умов виникнення і здійснення кредитних відносин, які виникають між банком (кредитором) і

суб'єктом підприємницької діяльності (боржником) із приводу надання кредиту позичальнику в грошовій формі на умовах повернення у певний строк зі сплатою відсотків.

Результатом неправильного оцінювання кредитоспроможності позичальників може бути погіршення якості кредитного портфеля банку, яке до того ж зумовлює ще й необхідність зайвого резервування. У кращому випадку це призведе до зниження ефективності кредитної діяльності та погіршення фінансового стану банку, в гіршому – до припинення функціонування внаслідок банкрутства. Для позичальника оцінювання кредитоспроможності також важливе, оскільки від його результату залежить, на яких умовах буде наданий кредит і чи взагалі буде укладена кредитна угода. Способом вирішення проблеми є розроблення і використання таких методик, які дають комерційним банкам можливість реально оцінювати кредитоспроможність позичальників з урахуванням змісту цієї категорії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методики аналізу кредитоспроможності підприємств розглядаються у працях М.Р. Ковбасюка [1, с. 297–317], Л.А. Лахтіонової [2, с. 273–280], Ю.С. Цал-Цалко [5, с. 366–393] та ін. Проте ці методики носять пошуковий характер і не завжди пов'язані з чинною на відповідний період нормативною базою.

Для забезпечення надійності та стабільності банківської системи, захисту інтересів вкладників і кредиторів банків Правлінням Національного банку України Постановою № 351 від 30.06.2016 затверджено «Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» [3]. Це Положення розроблено відповідно до законів України «Про банки і банківську діяльність» та «Про Національний банк України». Підходи, визначені цим Положенням, ґрунтуються на принципах і рекомендаціях Базельського комітету з банківського нагляду, включаючи застосування компонентів кредитного ризику (EAD – експозиція під ризиком, PD – імовірність дефолту боржника/контрагента, LGD – втрати в разі дефолту).

Постанова № 351 визначає порядок оцінки банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, встанов-

лює мінімальні вимоги до банків щодо визначення розміру очікуваних утрат (збитків) за активними банківськими операціями внаслідок реалізації кредитного ризику.

Одним із найважливіших елементів аналізу кредитоспроможності є оцінювання комерційним банком фінансового стану боржника, на підставі результатів якого визначається значення коефіцієнта ймовірності дефолту. При цьому позичальники – юридичні особи поділяються на категорії великих, середніх і малих підприємств, що потребує викладення методик Національного банку України у вигляді, який був би зрозумілим для практичного використання суб'єктами підприємницької діяльності для самостійного оцінювання перспектив кредитування.

Мета статті полягає в узагальненні методики оцінювання фінансового стану боржників – малих підприємств відповідно до вимог Постанови НБУ № 351, зокрема щодо розрахунку фінансових показників за інформацією Фінансового звіту суб'єкта малого підприємства (П(С)БО 25) [4].

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до «Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями», банк здійснює оцінювання фінансового стану боржника – юридичної особи шляхом розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника із застосуванням логістичної моделі (формула 1):

$$Z = \beta_0 + \sum_{i=1}^n \beta_i x_i, \quad (1)$$

де Z – інтегральний показник;

x_i – показники, що визначаються на підставі фінансових коефіцієнтів, розрахованих за

даними фінансової звітності боржника – юридичної особи, з урахуванням установлених Національним банком України діапазонів для кожного фінансового показника (табл. 1);

β_i – коефіцієнти логістичної моделі, що визначаються з урахуванням вагомості показників;

β_0 – вільний член логістичної моделі, значення якого актуалізується Національним банком України.

Величини x_i , β_0 , β_i щороку актуалізуються Національним банком України на підставі даних фінансової звітності боржників – юридичних осіб. Банк для актуалізації логістичної моделі подає до Національного банку України дані про класифікацію боржників – юридичних осіб, а також дані їх фінансової звітності за формою та в строки, установлені Національним банком України.

Банк розраховує інтегральний показник з урахуванням пояснень щодо визначення моделі розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи, наведених у додатку 7 до Положення № 351 [3], виходячи з належності підприємства, відповідно до законодавства України, до великого, середнього або малого та виду його економічної діяльності (табл. 1). Зокрема, банк визначає вид економічної діяльності малого підприємства згідно з Класифікацією видів економічної діяльності ДК 009:2010 на підставі наданого ним розшифрування даних рядка 2000 форми № 2-м (2-мс) «Звіт про фінансові результати» річної фінансової звітності боржника – юридичної особи за останній звітний рік щодо структури доходів виходячи з максимального значення частки доходу від певного виду діяльності (у процентах) у загальному обсязі чистого

Таблиця 1

Моделі розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи для малого підприємства

Групи видів економічної діяльності	Моделі	Фінансові показники (K_i)	Діапазони фінансових показників	Мінімальне значення діапазону ($K_{i, \min}$)	Максимальне значення діапазону ($K_{i, \max}$)	Показники (X_i)	
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство: секція А	$Z = 2,844 + 0,650 \cdot X_{11} + 0,506 \cdot X_3 + 1,689 \cdot X_{10} + 0,287 \cdot X_4 + 0,656 \cdot X_7 + 0,608 \cdot X_5 + 0,373 \cdot X_2$	МК ₁₁	1	Менше ніж 0,0 %		X ₁₁	-1,173
			2	0,0 %	38,1 %		-0,268
			3	38,1 %	74,5 %		-0,046
			4	74,5 %	331,7 %		0,535
			5	331,7 %	785,2 %		0,953
			6	Більше ніж 785,2 %			1,185
		МК ₃	1	Менше ніж 89,5 %		X ₃	-1,090
			2	89,5 %	457,6 %		-0,314
			3	457,6 %	999,5 %		0,117
			4	999,5 %	81803 %		0,401
			5	Більше ніж 81803%			1,004
		МК ₁₀	1	Менше ніж 87,1 %		X ₁₀	0,176
			2	Більше ніж 87,1 %			-0,953

Продовження таблиці 1

Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство: секція А	$Z = 2,844 + 0,650 \cdot X_{11} + 0,506 \cdot X_3 + 1,689 \cdot X_{10} + 0,287 \cdot X_4 + 0,656 \cdot X_7 + 0,608 \cdot X_5 + 0,373 \cdot X_2$	МК ₄	1	Менше ніж 29,0 %		X ₄	-0,718		
			2	29,0 %	45,3 %		-0,629		
			3	45,3 %	80,5 %		0,416		
			4	80,5 %	87,3 %		0,540		
			5	Більше ніж 87,3 %			0,677		
		МК ₇	1	Менше ніж 0,02 %		X ₇	-0,616		
			2	0,02 %	0,2 %		-0,455		
			3	0,2 %	90,0 %		0,005		
			4	Більше ніж 90,0 %			1,022		
		МК ₁₆	1	Менше ніж 0,8 %		X ₁₆	-1,108		
			2	0,8 %	7,6 %		-0,150		
		МК ₅	3	7,6 %	45,8 %	X ₅	0,231		
			4	Більше ніж 45,8 %			0,684		
			1	Менше ніж -3,1 %			-0,482		
			2	-3,1 %	5,1 %		-0,428		
			3	5,1 %	18,6 %		-0,314		
			4	18,6 %	27,5 %		-0,046		
			5	27,5 %	34,7 %		0,109		
		МК ₂	6	34,7 %	51,0 %	X ₂	0,418		
			7	Більше ніж 51,0 %			1,022		
			1	Менше ніж 0,0 %			-0,668		
			2	0,0 %	10,4 %		-0,282		
		Добувна промисловість і розроблення кар'єрів, переробна промисловість, будівництво: секції В, С, F	$Z = 2,177 + 0,523 \cdot X_1 + 0,471 \cdot X_5 + 0,426 \cdot X_2 + 0,318 \cdot X_{11} + 0,246 \cdot X_{12}$	МК ₁	3	10,4 %	16,4 %	X ₁	0,117
					4	Більше ніж 16,4 %			1,951
					1	Менше ніж 2,4 %			1,596
					2	2,4 %	10,2 %		1,069
					3	10,2 %	17,7 %		0,882
					4	17,7 %	31,6 %		-0,257
МК ₅	5			31,6 %	72,3 %	X ₅	-0,704		
	6			Більше ніж 72,3 %			-1,122		
	1			Менше ніж -37,3%			-1,097		
	2			-37,3 %	-9,5 %		-0,663		
	3			-9,5 %	15,0 %		0,234		
МК ₂	4			15,0 %	23,1 %	X ₂	0,237		
	5			Більше ніж 23,1 %			0,510		
	1			Менше ніж -12,2 %			-1,249		
	2			-12,2 %	-0,5 %		-0,713		
	3			-0,5 %	1,0 %		-0,252		
МК ₁₁	4			1,0 %	2,8 %	X ₁₁	0,237		
	5			Більше ніж 2,8 %			0,951		
	1			Менше ніж 18,1 %			-0,980		
	2			18,1 %	48,9 %		-0,654		
	3			48,9 %	86,0 %		-0,188		
	4			86,0 %	153,0 %		-0,179		
МК ₁₂	5			153,0 %	1021 %	X ₁₂	1,299		
	6			Більше ніж 1021 %			1,488		
	1			Менше ніж 7581 %			0,779		
	2			7581 %	17019 %		0,093		
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів: секція G	$Z = 2,427 + 0,490 \cdot X_{11} + 0,717 \cdot X_8 + 0,393 \cdot X_6 + 0,637 \cdot X_3 + 0,380 \cdot X_5$			МК ₁₁	3	17019 %	30338 %	X ₁₁	-0,314
					4	Більше ніж 30338%			-0,938
		1	Менше ніж 42,7 %		-1,018				
		2	42,7 %		89,9 %	-0,744			
		3	89,9 %		154,1 %	-0,195			
		4	154,1 %		251,0 %	0,592			
		5	251,0 %		452,1 %	0,924			
		6	452,1 %		1103 %	1,066			
7	1103 %	4350 %	1,466						
8	Більше ніж 4350 %		1,803						

Продовження таблиці 1

Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів: секція G	$Z = 2,427 + 0,490 \cdot X_{11} + 0,717 \cdot X_8 + 0,393 \cdot X_6 + 0,637 \cdot X_3 + 0,380 \cdot X_5$	МК ₈	1	Менше ніж 13,7 %		X ₈	0,694		
			2	13,7 %	29,9 %		0,595		
			3	29,9 %	40,5 %		0,501		
			4	40,5 %	52,3 %		0,195		
			5	52,3 %	121,3 %		0,101		
			6	Більше ніж 121,3 %			-0,936		
		МК ₆	1	Менше ніж 0,0 %		X ₆	-1,295		
			2	0,0 %	90,9 %		-0,227		
			3	90,9 %	333,5 %		0,010		
			4	333,5 %	861,5 %		0,421		
			5	861,5 %	5040 %		1,190		
			6	5040 %	7451 %		1,219		
			7	Більше ніж 7451%			1,491		
		МК ₃	1	Менше ніж 249,0%		X ₃	-0,788		
			2	249,0 %	546,8 %		-0,499		
			3	546,8 %	1104%		-0,195		
			4	Більше ніж 1104 %			0,659		
		МК ₅	1	Менше ніж -30,0 %		X ₅	-0,837		
			2	-30,0 %	-3,6 %		-0,243		
			3	-3,6 %	59,0 %		0,178		
			4	Більше ніж 59,0 %			0,338		
		Інші: секції D, E, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U	$Z = 1,798 + 0,486 \cdot X_9 + 0,436 \cdot X_6 + 0,345 \cdot X_1 + 0,365 \cdot X_{13} + 0,333 \cdot X_3$	МК ₉	1	Менше ніж -0,8 %		X ₉	0,922
					2	-0,8 %	6000 %		0,732
					3	6000 %	8980 %		0,537
4	8980 %				14221 %	0,361			
5	14221 %				43431 %	0,087			
6	43431 %				145654%	-0,681			
7	Більше ніж 145654 %				-0,729				
МК ₆	1			Менше ніж -29,8 %		X ₆	-1,143		
	2			-29,8 %	0,0 %		-0,715		
	3			0,0 %	39,1 %		-0,085		
	4			39,1 %	380,8 %		-0,009		
	5			380,8 %	2758 %		0,163		
	6			Більше ніж 2758 %			1,750		
МК ₁	1			Менше ніж 2,3 %		X ₁	2,095		
	2			2,3 %	9,9 %		1,617		
	3			9,9 %	24,5 %		0,441		
	4			24,5 %	59,8 %		-0,073		
	5			59,8 %	377,7 %		-0,385		
	6			Більше ніж 377,7 %			-0,627		
МК ₁₃	1			Менше ніж -29,9 %		X ₁₃	-0,641		
	2			-29,9 %	-2,4 %		-0,454		
	3			-2,4 %	0,6 %		0,048		
	4			0,6 %	2,2 %		0,278		
	5			2,2 %	4,7 %		0,352		
	6	Більше ніж 4,7 %		1,192					
МК ₃	1	Менше ніж 42,2 %		X ₃	-0,708				
	2	42,2 %	115,6 %		-0,248				
	3	115,6 %	230,6 %		-0,201				
	4	230,6 %	1291 %		0,023				
	5	Більше ніж 1291 %			0,730				

Таблиця 2

Фінансові показники для розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи для малого підприємства

Фінансовий показник	Характеристика	Формула розрахунку	Алгоритм розрахунку (рядки)
1. МК ₁ – показник покриття боргу	Спроможність обслуговування боргу доходами від основного виду діяльності	Короткострокові та довгострокові зобов'язання Чистий дохід від реалізованої продукції	Ф. № 1-м: (1595+ +1600+1610-1165), гр.4 Ф. № 2-м: 2000, гр.3 або Ф. № 1-м: (1595+1600-1165), гр.4 Ф. № 2-м: 2000, гр.3
2. МК ₂ – показник рентабельності активів	Ефективність використання активів підприємства	Операційний результат Валюта балансу (актив)	Ф. № 2-м (2-м): (2000-2050), гр.3 Ф. № 1: 1300, гр.4
3. МК ₃ – показник покриття фінансових витрат за результатами операційної діяльності	Спроможність фінансування неопераційних витрат за результатами операційної діяльності	Прибуток (збиток) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) Фінансові витрати	Ф. № 2-м: (2000-2050), гр.3 2270, гр.3 або Ф. № 2-м: (2000-2050), гр.3 2165, гр.3
4. МК ₄ – показник капіталу	Частка капіталу в балансі підприємства	Власний капітал Валюта балансу (актив)	Ф. № 1-м (1-м): 1495, гр. 4 1300, гр.4
5. МК ₅ – показник маневреності робочого капіталу	Частка оборотних активів, непокритих поточними зобов'язаннями	Оборотні активи за вирахуванням поточних зобов'язань і забезпечень Валюта балансу (актив)	Ф. № 1-м (1-м): (1195-1695), гр.4 1300, гр.4
6. МК ₆ – показник покриття капіталом боргу	Відношення власного капіталу до фінансової заборгованості підприємства	Власний капітал Короткострокові та довгострокові зобов'язання	Ф. № 1-м: 1495, гр.4 (1595+1600+1610-1165), гр.4 або Ф. № 1-м: 1495, гр.4 (1595+1600-1165), гр.4
7. МК ₇ – показник швидкої ліквідності	Здатність підприємства оперативно покривати потреби в ліквідності	Дебіторська заборгованість за продукцію, гроші та їх еквіваленти Поточні зобов'язання і забезпечення	Ф. № 1-м: (1125+1165), гр.4 1695, гр.4 або Ф. № 1-м: (1155+1165), гр.4 1695, гр.4
8. МК ₈ – показник оборотності активів	Період повного обороту активів підприємства	Валюта балансу (актив) Чистий дохід від реалізованої продукції	Ф. № 1-м (1-м): 1300, гр.4 Ф. № 2-м (2-м): 2000, гр.3
9. МК ₉ – показник оборотності поточних активів	Період, необхідний для повного оновлення поточних активів	Поточні активи Чистий дохід від реалізованої продукції	Ф. № 1-м (1-м): 1195, гр.4 · 365 Ф. № 2-м (2-м): 2000, гр.3
10. МК ₁₀ – показник оборотності робочого капіталу	Період повного обороту робочого капіталу підприємства	Оборотні активи за вирахуванням поточних зобов'язань і забезпечень Чистий дохід від реалізованої продукції	Ф. № 1-м (1-м): (1195-1695), гр.4 Ф. № 2 (2-м): 2000, гр.3
11. МК ₁₁ – показник покриття боргу операційним прибутком	Здатність обслуговування боргу за рахунок операційного прибутку	Прибуток (збиток) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) Короткострокові та довгострокові зобов'язання	Ф. № 2-м: (2000-2050), гр.3 Ф. № 1-м: (1595+1600+ +1610-1165), гр.4 або Ф. № 2-м: (2000-2050), гр.3 Ф. № 1-м: (1595+1600- -1165), гр.4
12. МК ₁₂ – показник оборотності основних засобів	Період повного обороту основних засобів підприємства	Основні засоби Чистий дохід від реалізованої продукції	Ф. № 1-м (1-м): 1010, гр.4 Ф. № 2-м (2-м): 2000, гр.3
13. МК ₁₃ – показник чистого прибутку до оподаткування	Частка чистого прибутку до оподаткування в загальному обсязі реалізації продукції	Чистий прибуток (збиток) до оподаткування Чистий дохід від реалізованої продукції	Ф. № 2-м: (2000+2120- -2050-2180+2240-2270), гр.3 2000, гр.3 або Ф. № 2-м: (2000+2160- -2050-2165), гр.3 2000, гр.3

доходу (виручки), отриманого від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). У разі однакового значення частки доходу за двома (або більше) видами діяльності модель розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи обирається банком самостійно на підставі одного з таких видів діяльності.

Далі визначаються фінансові показники (табл. 2) за інформацією фінансової звітності боржника – малого підприємства: форми № 1-м або № 1-мс «Баланс», форми № 2-м або № 2-мс «Звіт про фінансові результати».

Для розрахунку фінансових показників усі показники звітності враховуються зі знаком (+), як це передбачено відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Зі знаком (-) ураховується лише показник власного капіталу (форми № 1-м (1-мс) «Баланс», рядок 1495), якщо він має від'ємне значення.

Якщо під час розрахунку фінансового показника знаменник формули дорівнює 0, то під час розрахунку інтегрального показника береться найменше значення показника зі значень, установлених для фінансового показника, крім фінансових показників: $МК_3$, $МК_6$, $МК_7$, $МК_{11}$, за якими береться найбільше значення. Якщо під час розрахунку фінансових показників $МК_6$, $МК_{11}$ знаменник формули є від'ємним, то під час розрахунку інтегрального показника береться найбільше значення показника.

Клас боржника – юридичної особи визначається залежно від значення інтегрального показника з урахуванням величини підприємства (велике, середнє або мале) (для суб'єкта малого підприємництва табл. 3). Найвищий клас боржника – 1, найнижчий – 9 [3].

Банк коригує визначений на підставі розрахунку інтегрального показника фінансового стану клас боржника – юридичної особи, застосовуючи коригуючі фактори, зокрема щодо:

1) своєчасності сплати боргу боржником – юридичною особою з дотриманням таких вимог: у разі наявності факту прострочення боргу від 31 до 60 днів, банк визначає клас не вище 5; від 61 до 90 днів – не вище 8; 91 та більше днів – не вище 10;

2) належності боржника до групи юридичних осіб під спільним контролем/групи пов'язаних контрагентів;

3) ознак, що свідчать про високий кредитний ризик боржника/контрагента;

4) вимог щодо визнання/припинення визнання банком дефолту боржника/контрагента;

5) наявної в банку інформації щодо кредитної історії боржника в частині його класифікації за класом 10 – банк понижує клас такого боржника на три класи.

Висновки. Отже, алгоритм оцінювання фінансового стану боржника – малого підприємства включає такі взаємопов'язані етапи.

1. Виходячи з належності підприємства, відповідно до законодавства України, до великого, середнього або малого та виду його економічної діяльності, обирається модель розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи (табл. 1).

2. За даними фінансової звітності підприємства розраховуються фінансові показники (табл. 2), які використовуються для визначення відповідних їм показників та інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи (табл. 1).

3. Проводиться розрахунок інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи (за моделлю табл. 1).

4. Визначається клас боржника – юридичної особи залежно від значення інтегрального показника (табл. 3).

Оцінювання кредитоспроможності – це творчий процес, який вимагає від працівників банків глибоких економічних знань, аналітичного мислення, вміння визначити й оці-

Таблиця 3

Визначення класу боржника – юридичної особи для малого підприємства за інтегральним показником

Види економічної діяльності	Діапазони значень інтегрального показника за класами								
	клас 1	клас 2	клас 3	клас 4	клас 5	клас 6	клас 7	клас 8	клас 9
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство: секція А	Більше ніж +5,94	Від +5,94 до +5,05	Від +5,05 до +4,17	Від +4,17 до +3,29	Від +3,29 до +2,41	Від +2,41 до +1,12	Від +1,12 до +0,64	Від +0,64 до -0,24	Менше ніж -0,24
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів, переробна промисловість, будівництво: секції В, С, F	Більше ніж +3,84	Від +3,84 до +3,36	Від +3,36 до +2,88	Від +2,88 до +2,40	Від +2,40 до +1,92	Від +1,92 до +1,44	Від +1,44 до +0,96	Від +0,96 до +0,48	Менше ніж +0,48
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів: секція G	Більше ніж +4,39	Від +4,39 до +3,83	Від +3,83 до +3,27	Від +3,27 до +2,71	Від +2,71 до +2,16	Від +2,16 до +1,60	Від +1,60 до +1,04	Від +1,04 до +0,49	Менше ніж +0,49
Інші: секції D, E, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U	Більше ніж +4,23	Від +4,23 до +3,71	Від +3,71 до +3,19	Від +3,19 до +2,67	Від +2,67 до +2,15	Від +2,15 до +1,63	Від +1,63 до +1,12	Від +1,12 до +0,60	Менше ніж +0,60

нювати тенденції у господарській діяльності та фінансовому стані боржника, можливості дотримання ним принципів кредитування. Підхід до оцінювання кредитоспроможності потенційних клієнтів має бути системним і комплексним, зважаючи на їх загальну характеристику, результати аналізу фінансового стану та ефективність заходів (проектів), що кредитуються.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ковбасюк М.Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств : [навч. посіб.] / М.Р. Ковбасюк. – К. : Скарби, 2001. – 336 с.
2. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств : [навч. посіб.] / Л.А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2004. – 365 с.
3. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова Правління Національного банку України № 351 від 30.06.2016, зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» : Наказ Міністерства фінансів України № 39 від 25 лют. 2000 р., зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
5. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : [підручник] / Ю.С. Цал-Цалко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.